

**A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal ajánlása
a kiskorúakra káros internetes tartalmak és szolgáltatások esetén alkalmazandó
figyelemfelhívó jelzésekre és szűrőszoftverekre vonatkozóan**

A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal (a továbbiakban: Kerekasztal), felismerve a társadalom felelősségét a kiskorúak jogainak, – így elsősorban egészséges és biztonságos személyiségfejlődésük – érvényesítése tekintetében, továbbá a médiaműveltségük és a médiatudatosságuk fejlesztése érdekében, az alábbi ajánlást fogalmazza meg.

1. Az ajánlás célja, jogi kötőereje

Jelen ajánlás elsődleges célja, hogy a vonatkozó jogi szabályozásban foglaltak maradéktalan megvalósulása érdekében az érintett szolgáltatókat orientálja, és önkéntes jogkövetésüket elősegítse.

Az ajánlás kiadására az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 149/A. § (2) bekezdése jogosítja fel a Kerekasztalt. Az ajánlás nem minősül jogszabálynak, kötelező erővel nem rendelkezik, ugyanakkor a Kerekasztal tevékenysége, eljárása során az abban foglaltakat figyelembe veszi. Az ajánlás a Kerekasztal tevékenysége, eljárása, illetve a szolgáltatók önkéntes jogkövetése tekintetében orientáló szerepet tölt be, iránymutatásul szolgál a jogszabályban foglaltak hatékony érvényesülése érdekében.

2. Fogalom-meghatározások

- A. *Elektronikus hírközlési szolgáltatás:* olyan, más részére általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, és ahol ez értelmezhető, irányításából áll, de nem foglalja magában az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltató vagy ilyen tartalom felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint nem foglalja magában az információs társadalommal összefüggő, más jogszabályokban meghatározott szolgáltatásokat, amelyek nem elsősorban az elektronikus hírközlő hálózatokon történő jeltovábbításból állnak.
- B. *Elektronikus hírközlési szolgáltató:* elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, valamint elektronikus hírközlési szolgáltatást nyújtó természetes, illetőleg jogi személy.
- C. *Elektronikus kereskedelmi szolgáltatás:* olyan információs társadalommal összefüggő szolgáltatás, amelynek célja valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt és az értékpapírt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket –, szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog üzletszerű értékesítése, beszerzése, cseréje vagy más módon történő igénybevétele.
- D. *Elektronikus kereskedelmi szolgáltató:* az elektronikus kereskedelmi szolgáltatást nyújtó természetes, vagy jogi személy.
- E. *Hatóság:* a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság.
- F. *Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás:* elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá.
- G. *Internet-hozzáférés szolgáltatás:* olyan elektronikus hírközlési szolgáltatás, amely során a szolgáltató IP-cím hozzárendelésével biztosítja az IP alapú adatátvitelt az előfizetői

hozzáférési pont, valamint az internet legalább egy belföldi és egy nemzetközi nyilvános adatkicserélő központja között.

- H. *Internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltató*: internet-hozzáférés szolgáltatás nyújtója.
- I. *Médiatartalom*: valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom.
- J. *Médiatartalom-szolgáltató*: a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 1. § 2. pontja szerinti médiaszolgáltató, illetve bármely médiatartalom szolgáltatója.
- K. *Metatag*: a honlap html-kódjában található, az oldal tartalmát leíró kifejezések.
- L. *Tartalomszolgáltató*: olyan természetes, vagy jogi személy, amely információs társadalommal összefüggő szolgáltatás keretében bármilyen – az Smtv. 1. § 7. pontja szerinti médiatartalomnak nem minősülő – hangokból álló tartalmat, hangos vagy néma mozgóképeket, állóképeket, szöveges információt, számítógépes grafikát, multimédiás vagy numerikus információt tesz közzé.
- M. *Szűrőszoftver*: az Eht. 149/A. § (1) alapján az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltató által kötelezően nyújtandó, a szolgáltató internetes honlapjáról ingyenesen letölthető és használható, a kiskorúak védelmét lehetővé tevő, magyar nyelvű, könnyen telepíthető és használható szoftver.

3. A szűrőszoftverek biztosítására és a kiskorúakra káros, médiatartalomnak nem minősülő tartalmak esetén a figyelem felhívására szolgáló jelzések elhelyezésére vonatkozó törvényi szabályozás

Az Országgyűlés 2013 decemberében fogadta el az egyes törvényeknek a gyermekek védelme érdekében történő módosításáról szóló 2013. évi CCXLV. törvényt (a továbbiakban: Internetes Gyermekvédelmi Törvény), amely a kiskorúakra az interneten leselkedő veszélyekkel szembeni hatékony fellépést igyekszik megteremteni az alábbiak szerint.

- Az Internetes Gyermekvédelmi Törvény módosította az Eht.-t, amely szerint az **internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók 2014. július 1-jétől kötelesek** valamely, a kiskorúak védelmét lehetővé tevő, **magyar nyelvű, könnyen telepíthető és használható szoftver (gyermekvédelmi szűrőszoftver) internetes honlapjukról való ingyenes letölthetőségét**, és ezt követően annak ingyenes használhatóságát **biztosítani** (149/A §).
- Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: **Eker. tv.**) vonatkozó rendelkezései szerint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató által közzétett – médiatartalomnak nem minősülő – **olyan információ, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését**, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, természetes ábrázolása, kizárólag:
 - **az információt tartalmazó aloldalon, az információ megjelenítése előtt közzétett figyelmeztető jelzéssel, továbbá**
 - **az oldal forráskódjában szereplő, a tartalom kategóriájára, és**
 - **a gyermekvédelmi szűrőszoftverek által felismerhető azonosítókkal tehető közzé.**
- **Az Internetes Gyermekvédelmi Törvény emellett életre hívta a Keresasztalt, mint a Hatóság elnökének** – az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás és az elektronikus hírközlési szolgáltatás útján hozzáférhető médiatartalmak, információk tekintetében – a kiskorúak egészséges fejlődését biztosító jogszabályi előírások elfogadását és hatályosulását elősegítő javaslattevő, **véleményező, tanácsadó testületét.**

- Az Eht. módosítására vonatkozó rendelkezések alapján a **Kerekasztal ajánlásokkal segíti elő a gyermekvédelmi szűrőszoftverek fejlesztését vagy kiválasztását, ösztönzi a szolgáltatókat az összehangolt szűrőszoftver-politika kialakítására**, és e tevékenységük körében támogatja az önszabályozó jellegű együttműködésüket.
- **A Kerekasztal kötelező erővel nem bíró, a médiatartalom-szolgáltatók, az elektronikus kereskedelmi szolgáltatók és az elektronikus hírközlési szolgáltatók jogkövető magatartását elősegítő ajánlások, állásfoglalások kiadására jogosult.** A Kerekasztal feladata továbbá a kiskorúak és szüleik médiatudatosságát növelő intézkedések kezdeményezése.

4. A kiskorúakra káros tartalmak esetén alkalmazandó figyelemfelhívó jelzésekre és szűrőszoftverekre vonatkozó ajánlás kialakításának elvei

Jelen ajánlás a kiskorúak káros tartalmakhoz való hozzáférése megakadályozását biztosító technikai megoldásokkal, illetve az azokat érintő kommunikációs kérdésekkel foglalkozik.

Az internet mára a gyermekek életének szerves részévé vált. Legtöbbjük saját okostelefon, táblagép, PC, notebook segítségével szörfözik a neten, videojátékokkal játszik, a közösségi oldalakon kapcsolatot tart barátaival, illetve új ismeretségeket köt.

Az internet rendkívül gyors terjedését ugyanakkor nem tudta megfelelő ütemben követni az internetes kultúra, a digitális írástudás, a médiatudatosság fejlődése, vagy éppen azok a technikai eszközök, amelyek megfelelő védelmet tudnának biztosítani a kiskorúak számára a káros tartalmakkal szemben. A Kerekasztal a jogszabály adta lehetőségével élve – a jelen, illetve a jövőbeni – ajánlásaival igyekszik megteremteni annak feltételeit, hogy a kiskorúak minél nagyobb védelmet élvezzenek az interneten végzett tevékenységeik során.

Tekintettel arra, hogy a fogyatékossgal élő kiskorúak és szüleik, gondviselőik is egyre nagyobb számban veszik igénybe az internet nyújtotta lehetőségeket, a Kerekasztal az ajánlások kialakításakor kiemelt figyelmet fordít az akadálymentesítésre, azaz az internet-hozzáférés szolgáltatás, és az azon keresztül elérhető szolgáltatások, tartalmak minél szélesebb körű elérhetőségére. (Így a Kerekasztal – többek között – támogatja a látássérültek számára „hangos monitorok”, illetve az értelmi akadályozottsággal élők hozzáférését elősegítő egyszerű és érthető szövegmagyarázatok, piktogramok alkalmazását.)

4.1. Az internet-hozzáférés szolgáltatók és tartalomszolgáltatók aktívabb szerepvállalására van szükség

Több Európai Unió tagállam (Németország¹, Egyesült Királyság, Franciaország és Ausztria) példáján keresztül megállapítható, hogy az egyes országok szabályozásától, illetve központi szabályozás hiányában az alkalmazott gyakorlattól függetlenül széles körben állnak a felhasználók rendelkezésére ingyenes gyermekvédelmi szűrőszoftverek. Szinte valamennyi operációs rendszerhez és eszközhöz elérhetőek ilyen megoldások.

A hazai internet-hozzáférés szolgáltatások kapcsán ugyanakkor látható, hogy csak néhány szolgáltató kínál ügyfelei számára gyermekzár-megoldásként szűrőszoftvert, és ezeket a megoldásokat is csak az előfizetők egy része tudja ingyenesen igénybe venni.

Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók kiemelkedő szerepet tölthetnek be a gyermekvédelmi megoldások terjesztésében, mivel egyrészt ők jutnak el legszélesebb körben az internetet használó szülőkhöz és gyermekeikhez, másrészt megfelelő technikai megoldásokkal tudják segíteni őket a káros tartalmak elérésének korlátozásában. Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók mellett fontos szerep hárul a tartalomszolgáltatókra is, akik a kiskorúakra káros tartalmak megjelölésével segíthetik elő a szűrőszoftverek hatékony működését, felhívva egyúttal a szülők figyelmét a tartalom kiskorúakra nézve veszélyes jellegére. A technikai megoldások biztosítása mellett kiemelkedő fontosságú a szülők

és a gondviselők tájékoztatása is, ezért az alábbiakban megfogalmazott ajánlások a technikai megoldásokon (figyelemfelhívások, szűrőszoftverek) túl az érintett felnőttek figyelmének felhívására, médiatudatosságuk növelésére is irányulnak.

4.2. A felnőttek, szülők, gondviselők aktívabb szerepvállalása és megfelelő tájékoztatása döntő fontosságú

Tekintettel arra, hogy a szűrőszoftverek használata még kevésbé elterjedt, jelen dokumentumban a szolgáltatók számára a Kerekasztal olyan ajánlásokat fogalmaz meg, amelyek hatására a szülők várhatóan egyre nagyobb számban használják majd a szűrőmegoldásokat. Használatuk szélesebb körben történő elterjedéséhez szükséges, hogy a szülők felismerjék a gyermeküket védő megoldások használatának fontosságát, továbbá, hogy egyszerűen megtanulják e könnyen és ingyenesen elérhető megoldások alkalmazását. Ennek érdekében szükséges a rendelkezésre álló eszközökkel felhívni a felnőttek figyelmét a kiskorúakra káros tartalmak veszélyeire, és a szűrőszoftver megoldások használatának módjára, az általuk nyújtott lehetőségek előnyeire.

4.3. A kiskorúak médiatudatosságának folyamatos növelése elengedhetetlen

A szülők és gondviselők médiatudatosságának fejlesztése mellett legalább annyira fontos, hogy a kiskorúak tisztában legyenek azzal, hogy milyen veszélyek leselkednek rájuk az interneten, és hogyan ismerhetik fel, illetve háríthatják el a számukra káros behatásokat. A kiskorúak médiatudatosságának növelése történhet közvetlenül, a gyermekeknek szóló tudatosító kampányok, vagy az iskolai oktatás segítségével, vagy közvetve, a szülőkön, gondviselőkön keresztül.

Jelen ajánlás a technikai megoldásokra, illetve az azokkal kapcsolatos kommunikációs tevékenységekre fókuszál, így közvetlenül nem foglalkozik a kiskorúak médiatudatosságának növelésével. Ugyanakkor a szülők szűrőszoftver-megoldásokkal kapcsolatos ismereteinek növelésén keresztül hatással van a gyermekek internettel kapcsolatos ismereteire.

A Kerekasztal rendkívül fontosnak tartja a gyermekek médiatudatosságának növelését, ezért szándékában áll, hogy a jövőben külön ajánlásokban fogalmazza meg az ezzel kapcsolatos elvárásait az érintett szervezetek felé.

5. Ajánlások a tartalom- és internet-hozzáférés szolgáltatók kommunikációs tevékenységének fejlesztésére

Annak érdekében, hogy a szolgáltatók által biztosított műszaki megoldások (rákérdezés az életkorra, figyelemfelhívó jelzések és szűrőszoftverekre mutató linkek megjelenítése) valóban hatékonyan lássák el feladatukat, azaz a kiskorúakra káros tartalmak az elvártaknak megfelelően, lehetőség szerint semmilyen módon ne jussanak el a veszélyeztetett korosztályhoz, fontos feladat hárul a szolgáltatások nyújtásában érintett piaci szereplőkre.

A figyelemfelhívó szövegek elhelyezése, továbbá a szűrőszoftverek kialakítása és a használatukat támogató információk rendelkezésre bocsátása mellett a szolgáltatóknak a felnőttek és kiskorúak médiaműveltségének növelésében is tevékeny részt kell vállalniuk.

5.1. A szülők, gondviselők, illetve gyermekek médiaműveltségének növelésére szolgáló ajánlások

A Kerekasztal a felnőttek és a kiskorúak médiaműveltségének fejlesztése érdekében az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg.

- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók fél évente hírlevélben, vagy számlalevélben, vagy társadalmi célú reklámban, vagy más, ezekhez hasonló módon, közérthető megfogalmazásban hívják fel az előfizetőik és a felhasználók figyelmét a gyermekvédelmi szűrőszoftverek használatának fontosságára és módjára.

- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók rendszeresen tüntessék fel internetes oldalukon a kiskorúak védelme érdekében tett intézkedéseiket.
- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók és a tartalomszolgáltatók a rendelkezésükre álló eszközökkel hívják fel a figyelmet a kiskorúakra káros tartalmak veszélyeire, és annak fontosságára, hogy a szülők a gyermekvédelmi megoldások alkalmazása mellett folyamatosan kommunikáljanak gyermekeikkel a tudatos internetes tartalomfogyasztásról és az interneten rájuk leselkedő veszélyekről.
- A Hatóság a szűrőszoftver megoldások létrehozása, a szűrőszoftverek használatának népszerűsítése, és a médiatudatosság növelése érdekében részt vesz a tájékoztatásban, többek között társadalmi célú reklámok közzétételével.

5.2. A szűrőszoftver-megoldások ismertségének növelésére szolgáló ajánlások

A szülők, gondviselők, illetve a kiskorúak médiaműveltségének növelése mellett hasonlóan fontos az olyan technikai megoldások kialakítása is, amelyek lehetővé teszik a kiskorúakra káros tartalmak elérhetetlenné tételét a veszélyeztetett korosztályok számára. Amellett, hogy az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók technikai megoldásokat alakítanak ki a kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására, szükséges, hogy felhívják a szülők, gondviselők figyelmét az ilyen megoldásokra, azaz a gyermekvédelmi szűrőszoftverekre, azok elérhetőségére, illetve használatuk módjára. Az alábbiakban a Kerekasztal szűrőszoftver-megoldások ismertségének növelésére szolgáló javaslatai olvashatók.

A Kerekasztal az internet-hozzáférés szolgáltatók gyermekvédelmi szűrőszoftver-megoldásai ismertségének és használatának növelése érdekében az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg.

- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók honlapján, az egyes szűrőszoftverek letöltéséről tájékoztató oldalon – lehetőleg a honlap azonos területén, egységes formában – legyenek elérhetők olyan telepítési útmutatók, illetve arra mutató linkek, amelyek lehetőség szerint képernyőképek, illetve magyar nyelvű videók segítségével vezetik végig a felhasználót a szűrőszoftver-megoldások telepítésén és a beállítási lehetőségeken.
- Az internet-hozzáférésre, illetve az internethasználatra alkalmas eszközök értékesítése során, az ügyfélkapcsolati pontokon a szolgáltatók tájékoztassák előfizetőiket a szűrőszoftverek elérhetőségéről.
- Annak érdekében, hogy az internetet nem használó, illetve az internethasználatban kevésbé jártas szülők is értesüljenek a szűrőszoftver-megoldások létezéséről, és azok használatának módjáról, a szolgáltatók hírlevélben, vagy számlalevélben, vagy társadalmi célú reklámban, vagy más, ezekhez hasonló módon, közérthető megfogalmazásban rendszeresen hívják fel előfizetőik figyelmét a szűrőszoftverek használatának fontosságára és a telepítéssel kapcsolatos ismeretek elérhetőségére.
- A szolgáltatók a lehetőségeikhez képest, a tőlük elvárható mértékben, társadalmi felelősségvállalás keretein belül támogassák a szűrőszoftverek népszerűsítését.

6. A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal kiskorúakra káros internetes tartalmak elérhetőségének korlátozására szolgáló megoldásokkal (figyelemfelhívó jelzésekkel és szűrőszoftverekkel) kapcsolatos ajánlásai

Az Internetes Gyermekvédelmi Törvényben megfogalmazott célok figyelembevételével a kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására alkalmas megoldásnak minősülhetnek az alábbiak:

- Az Eker. tv. 4/A. § szerinti tartalmat közlétező tartalomszolgáltató a tartalom megjelenítése előtt felhívja a figyelmet a kiskorúakra káros tartalomra, rákérdez a tartalmat letölteni kívánó

életkorára, továbbá a tartalom forráskódjában a kiskorúakra káros tartalmakra utaló azonosítókat (továbbiakban: metatag) helyez el.

- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató az internet-hozzáféréssel rendelkező felhasználók részére ingyenesen letölthető gyermekvédelmi szűrőszoftvert biztosít, amely aktivált állapotában, a beállítások alapján, a megfelelően beazonosítható, kiskorúakra káros tartalmakat hozzáférhetetlenné teszi.

6.1. A kiskorúakra káros tartalmakra figyelmeztető jelzésekkel kapcsolatos ajánlások

A Kerekasztal a kiskorúakra káros tartalmak megjelenítésével kapcsolatos ajánlásait az alábbiakban fogalmazza meg. Az Eker. tv. 4/A. § hatálya alá tartozó tartalom („A szolgáltató által közzétett – a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény szerinti médiatartalomnak nem minősülő – olyan információ, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, természetes ábrázolása”) esetén:

- a forráskódban elhelyezett metatag² egyértelműen utaljon a tartalom kiskorúakra káros voltára (meta name="age" content="18");
- a tartalomszolgáltató a tartalom elérésére szolgáló oldal megjelenítését megelőzően, illetőleg annak tartalmát bemutató tartalomjegyzékben vagy más felületen (pl. a tartalomra mutató URL címsorában), jól látható módon, optikai azonosítással utaljon a kiskorúakra káros tartalomra;
- a tartalomszolgáltató a tartalom megjelenítése előtt ellenőrizze a felhasználó életkorát, a tartalom megtekintésére való jogosultságát (pl. jelenítsen meg egy kérdést, amelyben rákérdez a néző életkorára: „*Ön elmúlt már 18 éves? Igen – Nem*”). Ha az életkorra történő rákérdezés eredménye alapján a felhasználó nem jogosult megtekinteni a tartalmat, akkor a tartalom letöltésére, elérésére ne legyen lehetősége;
- a tartalomszolgáltató az életkorra történő rákérdezéssel egyidejűleg, azonos helyen, jól láthatóan hívja fel a felhasználó figyelmét a kiskorúakra vonatkozó veszélyekre, továbbá tüntesse fel szűrőszoftver pontos elérhetőségét, például az alábbi szöveg megjelenítésével: *„Figyelem! Ez a tartalom kiskorúakra káros elemeket is tartalmaz. Amennyiben azt szeretné, hogy az Ön környezetében a kiskorúak hasonló tartalmakhoz csak egyedi kód megadásával férjenek hozzá, kérjük, használjon szűrőprogramot. Szűrőprogram letöltése és további információk [itt](#).”*

6.2. A kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására szolgáló szűrőszoftverekkel kapcsolatos ajánlások

A Kerekasztal a gyermekvédelmi szűrőszoftverekkel kapcsolatban az alábbi csoportosításban fogalmazza meg ajánlásait:

- szűrőszoftver-megoldások elérhetősége és alkalmazásuk hatóköre,
- a szűrőszoftver-megoldások telepítése, beállítási lehetőségeik,
- az online tartalmak elérhetősége korlátozásának módja,
- a kiskorúak internethasználata során végzett tevékenységeinek figyelemmel kísérése. illetve tartalmak hozzáférésehez történő egyedi engedélyezés..

A Kerekasztal a szűrőszoftver-megoldások elérhetőségével, alkalmazásuk hatókörével kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

² Metatag: a honlap HTML-kódjában található, az oldal tartalmát leíró kifejezések.

- A szűrőszoftver-megoldások legyenek magyar nyelvűek, ingyenesen letölthetők és használhatók.
- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók a honlapjukon található, gyermekvédelemmel foglalkozó felületükön túlmenően a rendelkezésükre álló egyéb kommunikációs felületeken is tüntessék fel a szűrőszoftver letöltésére mutató linket. Emellett a további érintett szolgáltatók, szervezetek is tegyék elérhetővé az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók által ingyenesen biztosított szűrőszoftvereket.
- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók lehetőségeikhez mérten törekedjenek egységes szűrőszoftver megoldás kialakítására a szűrőszoftverek egységes szolgáltatáskészlete, ezáltal könnyebb használhatósága érdekében.
- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók szükséges számban biztosítsák a szűrőszoftverek ingyenes letölthetőségét.
- A legelterjedtebb operációs rendszerekhez (Windows, MAC OS, Android, IOS stb.), azokon belül pedig a leggyakrabban használt, az operációs rendszer gyártója által még támogatott verziókhoz egyaránt álljanak rendelkezésre ingyenes gyermekvédelmi szűrőszoftverek az online tartalmak igénybe vevői számára.
- Megfelelő mechanizmusok gondoskodjanak arról, hogy a kiskorúak ne tudják egyszerűen hatástalanítani, illetve megkerülni az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók által nyújtott gyermekvédelmi szűrőszoftvereket.
- A szűrőszoftverek működjenek együtt a legelterjedtebb internetböngészőkkel, illetve azon belül a leggyakrabban használt, támogatott verziókkal.
- Javasolt a gyermekvédelmi szűrőszoftverek hatékonyságának, továbbá a fejlődő technológiai környezethez való alkalmazkodásának és megfelelőségének rendszeres ellenőrzése és szükség esetén a szűrőszoftver-megoldások továbbfejlesztése.
- A tartalomszűrés során figyelt kulcsszavak, illetve a megtekintésre engedélyezett és tiltott weboldalak listái („whitelist” és „blacklist”) a szűrőszoftver működését támogató szerverről kerüljenek lekérdezésre, illetve rendszeresen frissítésre. A listák folyamatosan kerüljenek bővítésre annak érdekében, hogy az újonnan megjelenő weboldalak is az internetezőkhöz korcsoportjaira vonatkozó szabályok szerint legyenek elérhetők.

A Kerekasztal a gyermekvédelmi szűrőszoftverek telepítésével és beállításával kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- Annak érdekében, hogy a számítástechnika területén kevésbé jártas szülők, gondviselők számára se jelentsen gondot a szűrőszoftverek telepítése, beállítása és alkalmazása, egyszerű, néhány lépéses folyamat során kerülhessen sor a szűrőszoftverek telepítésére.
- Amennyiben lehetséges, a szűrőszoftverek legyenek egyszerűen hozzáférhetők, beállíthatók és alkalmazhatók fogyatékosággal élő személyek számára is.
- A hatékony működés érdekében legyen biztosított a szűrőszoftver automatikus frissítése.
- A szűrőszoftver telepítését követően nyílik lehetőség az internetezésre alkalmas eszközön az egyes felhasználókra vonatkozóan az egyéni beállításokra. Ekkor, a lehető legegyszerűbb beállíthatóság érdekében a rendszergazdai feladatokat ellátó szülő, illetve gondviselő előre beállított profilokból (pl. 6 éves kor alatti, 6-9 éves, 10-12 éves, 13-14 éves stb.) választhassa ki, hogy a kiskorú vonatkozásában milyen alapbeállításokat kíván alkalmazni.
- Legyen lehetőség arra is, hogy a szülő, illetve gondviselő egyedi beállításokat alkalmazzon az egyes felhasználókra, felhasználói fiókokra vonatkozóan, illetve az előre beállított default (alapértelmezett) profil választását követően finomíthassa a beállításokat.

- A már kiválasztott beállítások módosítására csak a rendszeradminisztrátori funkciót ellátó szülő által meghatározott titkos kód megadásával legyen lehetőség.
- Az egyes felhasználói fiókokra vonatkozóan legyen lehetőség napi szinten a használati idő beállítására.

A Kerekasztal az internetes tartalmak elérhetősége korlátozásának módjával kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- A különféle tartalmak szűrése honlap-alapon, pozitív (hozzáférés) és negatív (korlátozás) megközelítési móddal (ún. „whitelist”, amikor a kiskorúak által a gyermekbarát tartalmú honlapok érhetőek csak el és „blacklist”, amikor a káros tartalmú honlapokat kiszűri a szoftver), valamint tartalomkategóriák (például híroldalak, bulvár, játékok, erőszak, szerencsejáték, pornográf tartalmak, drog, kiskorúakra veszélyes egyéb tartalmak) szerint kulcsszavak, illetve egyéb azonosítók (pl. metatagek) alapján történjen.
- A „whitelist”-en szereplő oldalak mindenképpen legyenek elérhetőek, míg a „blacklist”-en megjelenő oldalak elérhetősége az adott felhasználóra vonatkozó beállításoknak megfelelően korlátozva (tiltva) legyen.
- Amennyiben az adott felhasználóra beállított, előre meghatározott, korcsoportnak megfelelő alapcsomag, illetve „finomhangolással” kialakított egyedi csomag egy adott tartalomkategóriára nézve korlátozást tartalmaz, akkor a kategóriához tartozó szabályrendszer alapján a szűrőszoftver tiltsa le a kulcsszavakat tartalmazó oldal elérhetőségét.
- A korcsoportokhoz kialakított alapcsomagokban már szerepeljenek az egyes kategóriákba tartozó tartalmak elérésére, illetve tiltására vonatkozó alapbeállítások.
- A különböző tartalomkategóriák szerinti szűrés többnyelvű szótárak (pl. magyar, angol, német) segítségével történjen.
- Legyen lehetőség arra, hogy az adminisztrátori szerepet betöltő szülő az alapbeállításokként rendelkezésre álló domain, kulcsszó- és URL-listákat bővítse.
- Legyen biztosítva a szótárak és domain, valamint URL-listák automatikus frissítése.
- A szűrőszoftver tegye felhasználói szinten lehetővé speciális webes szolgáltatások (pl. webes proxyk, fájlmegosztó oldalak webes keresőfelületei, chates kommunikáció stb.) tiltását.

A Kerekasztal a kiskorúak internethasználata során végzett tevékenységeinek figyelemmel kísérése, illetve tartalmak hozzáféréséhez történő egyedi engedélyezése kapcsán az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- Abban az esetben, ha a kiskorú megsérti a szülő által alkalmazott, szűrésre vonatkozó beállításokat, a szűrőszoftver automatikusan értesítse a szülőt a korábban általa megadott e-mail címen.
- Annak érdekében, hogy a kiskorú szükség esetén hozzáférhessen a rá vonatkozó szabályrendszer alapján nem elérhető tartalmakhoz, a kiskorú kezdeményezhesse bizonyos tartalmakhoz történő azonnali hozzáférést, amelyről a szülő a kérés elküldését követően az általa megadott e-mail címen értesítést kap, és amelyet egyszerűen, a szülői felületre történő bejelentkezés nélkül is engedélyezhet.

7. Zárszó

A Kerekasztal reméli, hogy a szolgáltatók, a hatóságok, és a felhasználók együttműködésére épülő rendszer kellően hatékony tud lenni ahhoz, hogy a minden érdekelt által közösen vallott célt, a

gyermek, fiatalabb generációk védelmét a lehető legnagyobb mértékben megvalósítsa. A Kerekasztal álláspontja szerint a szűrőszoftverek széles körű használata, folyamatos fejlesztése, valamint az érdekeltek folyamatos tájékoztatása a használat lehetőségeiről jelentős hozzájárulás lehet e cél eléréséhez. A szolgáltatások fejlődése ugyanakkor mindig újabb és újabb kihívásokat támaszt a gyermekvédelem szempontjából is. A Kerekasztal ennek megfelelően rögzíti, hogy egyéb kezdeményezései mellett rendszeresen felülvizsgálja jelen ajánlását.

[elfogadta a Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal a 10/2018. (XI. 28.) számú döntésével]

Az Ajánlás 1.sz. függeléke: Indoklás az Ajánlás módosításához

Az NMHH által 2017-ben, a 7-16 éves gyermekek és szüleik körében, a kiskorúak médiahasználatának, médiafogyasztásának és médiaértésének felmérésére végzett kutatás alapján megállapítható, hogy az életkor előre haladtával, különösen a saját használatú mobil telefonok vonatkozásában ³ gyors növekedés figyelhető meg. Míg a 9 évesek körében még csak minden harmadik gyermeknek van saját mobiltelefonja, addig a két évvel idősebb 11 éveseknél már négyből csak egy nem rendelkezik saját, internetezésre alkalmas mobillal. A 13 éveseknél pedig gyakorlatilag már 100 %-os a mobiltelefon elterjedtsége.

A számítógépek mindennapos használata már a 7-8 évesek körében is 50 %-os. míg a 11-12 évesek 80 %-a használja ezen eszközöket napi rendszerességgel.

Az internetezés helyszíne is meghatározó jelentőséggel bír, mert a családtól szeparáltan, különösebb (szülői/gondviselői) felügyelet nélkül internetező kiskorú sokkal nagyobb veszélynek van kitéve, mint a családdal (szülővel/gondviselővel) együtt internetezők gyermekek. A 7-10 évesek körében a gyermekek jellemzően még a családdal egy helyiségben interneteznek (80 %), illetve alig több, mint az érintettek fele (56 %) internetezik a saját szobájában is. Ugyanakkor a 14-16 évesek korcsoportjában már a kiskorúak közel 90 %-a használja az internetet a családtól szeparáltan.

A korlátozás-mentesebb internetezést segíti még a saját mobilkészülékhez tartozó mobilinternet-szolgáltatás, ami a 7-16 éves korcsoportba tartozó, mobiltelefonnal rendelkező fiatalok körében 2017 végén 36 % számára volt elérhető. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy a mobilinternet rendkívül gyorsan terjed a korcsoporton belül is. Fontos még megemlíteni, hogy a gyermekek számos helyen tudnak ingyenesen, a kiskorúakra káros tartalmak szűrésétől mentesen, wifi-n keresztül az internetre csatlakozni (bevásárlóközpontokban, mozikban, vagy akár az iskolákban is).

Emellett az otthoni wifi-elérés segítségével is, többnyire a kiskorúakra káros tartalmak korlátozásától mentesen tudnak a gyermekek internetezni a mobiljuk segítségével, illetve számítógéppel.

A kiskorúak interneten folytatott tevékenységei közül kiemelkedő fontosságú a közösségi oldalak látogatása, az ezek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele. Megfigyelhető, hogy ma már a gyermekek nagyon hamar tagjaivá válnak a közösségi médiának. A jelenlegi tagok majdnem fele már 11 évesen regisztrált, és 14 évesen gyakorlatilag mindegyikük tag volt már legalább egy közösségi oldalon. A kutatás megerősítette, hogy az interneten számos veszély (pornográfia, személyes adatokkal visszaélés, zaklatás stb.) leselkedik a kiskorúakra, melyekkel szemben megfelelő védelmi mechanizmusokat kell kialakítani. A kiskorúak veszélyeknek való kitettségét bizonyítja az is, hogy az online térben megjelenő 11-16 éves korosztály tagjainak 19%-a számolt be olyan esetről, amely internetes zaklatásnak tekinthető. Az életkor emelkedésével párhuzamosan egyre nő annak a valószínűsége, hogy valaki internetes zaklatás áldozatává válik. A fiúkhöz képest a lányok veszélyeztetettebbek. A felmérés során a 15-16 éves lányok 27%-a számolt be arról, hogy az elmúlt egy év során internetes zaklatásnak volt kitéve.

A kutatás alapján az is megállapítható, hogy a kiskorúakat nevelő szülők többsége úgy gondolja, hogy gyermekük az internetet megfelelő biztonság mellett használja. A 7-10 éves gyermekeket nevelő szülők 74 %-a van ezen a véleményen, majd a gyermek életkorának emelkedésével párhuzamosan ez a vélemény még dominánsabbá válik. A 14-16 éves korcsoport esetén ez az arány már 91 %.

Ez is lehet az oka annak, hogy viszonylag kevés esetben alkalmaznak a szülők műszaki megoldásokat. Ugyanakkor az internethasználat korlátozásának műszaki megoldásai viszonylag széles körben ismertek a szülők körében, a tartalomkorlátozási megoldásokról például a szülők 74 %-a hallott már.

³ Jelen pontban hivatkozott adatok forrása: Médiahasználat-, médiafogyasztás-, médiaértés-kutatás 7–16 éves gyermekekkel és szüleikkel - PSYMA HUNGARY Kft. kutatási jelentése a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság részére, 2017 (http://nmhh.hu/cikk/197725/Mediahasznalat_mediafogyasztas_mediaerteskutatas_716_eves_gyermekekkel_es_szuleikkel)

A tartalomszűrő megoldások széleskörű ismertsége ellenére még kevésbé elterjedt a különféle kiskorúakra káros tartalmakat szűrő megoldások használata. Az elmúlt években alig tapasztalható az ilyen megoldások használatának növekedése, a rendszeresen internetező kiskorúak szüleinek csak 12 %-a alkalmaz valamilyen tartalomszűrő megoldást..